

Історичні, філософські, правові й кадрові проблеми фізичної культури та спорту

УДК 159.91:355.318.1(477)

СОЦІАЛЬНО-ОСОБИСТІСНІ АСПЕКТИ ПСИХОФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ОСОБОВОГО СКЛАДУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Андрій Андрес¹, Валерій Крижановський², Ольга Римар²

¹Національний університет «Львівська політехніка», Львів, Україна;

²Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського, Львів, Україна,
krizanovskijv77@gmail.com

<https://doi.org/10.29038/2220-7481-2021-02-03-11>

Анотація

Актуальність. Соціальна спрямованість професійної підготовки, особливості розвитку й формування психофізичної готовності правоохоронних органів України в цей час зумовлені, передусім, ускладненням соціально-політичної ситуації в державі та труднощами розвитку українського суспільства. Психофізичні особливості працівників правоохоронних органів України повинні визначати зміст професійно-прикладної фізичної підготовки. Із підвищенням рівня розвитку психофізичних якостей покращується функціональний стан організму й забезпечується його стійкість до впливу несприятливих чинників в екстремальних умовах. **Мета роботи** – з'ясування ступеня важливості та впливу професійно-прикладної психофізичної підготовки на ефективність роботи військовослужбовців. **Матеріали і методи.** У роботі використано методи теоретичного аналізу й узагальнення даних спеціальної науково-методичної літератури та інформаційних ресурсів мережі Інтернет; соціологічний метод (анкетування) та методи статистичної обробки даних. У ході дослідження проведено опитування 168 фахівців військово-облікових спеціальностей Київського національного університету Національної гвардії України з актуальних питань професійно-прикладної психофізичної підготовки військовослужбовців. **Результати дослідження та ключові висновки.** З'ясовано, що потребує розв'язання проблема встановлення мирного врегулювання воєнного конфлікту на Сході країни, пошуку ефективних засобів, методів і технологій для покращення фізичної підготовленості офіцерів та модернізація озброєння військових. Перспективними напрямками вдосконалення фахової підготовки військовослужбовців є формування психофізичної підготовки та розвиток професійно важливих якостей особового складу Національної гвардії України. 92,3% фахівців відзначили актуальність питання пошуку шляхів удосконалення психофізичних професійно важливих якостей офіцерів Національної гвардії України. 51,2 % фахівців військової сфери відзначили, що підвищення психофізичної підготовленості в особистісному аспекті матиме позитивний вплив на психічне й соматичне здоров'я офіцерів. У соціальному плані вдосконалення психофізичної підготовленості, на думку 44,6 % фахівців, сприятиме покращенню обороноздатності країни та 42,3 % указали на підвищення іміджу офіцерів.

Ключові слова: професійно-прикладна підготовка, психофізичні якості, фізична підготовленість, військовослужбовці.

Андрей Андрес, Валерий Крыжановский, Ольга Римар. Социально-личностные аспекты психофизической подготовки личного состава Национальной гвардии Украины. Социальная направленность профессиональной подготовки, особенности развития и формирования психофизической готовности правоохранительных органов Украины в настоящее время обусловлены, прежде всего, осложнением социально-политической ситуации в государстве и трудностями развития украинского общества. Психофизические особенности сотрудников правоохранительных органов Украины должны определять содержание профессионально-прикладной физической подготовки. С повышением уровня развития психомоторных качеств

улучшається функціональне состояние організму і забезпечується його устійчивість к воздействию неблагоприятних факторів в екстремальних умовах. **Цель роботи** – выяснение степени важности и влияния профессионально-прикладной психофизической подготовки на эффективность работы личного состава Национальной гвардии Украины. **Материали и методи.** В работе использованы методы теоретического анализа и обобщения данных специальной научно-методической литературы и информационных ресурсов сети Интернет; социологический метод (анкетирование) и статистической обработки данных. В ходе исследования проведен опрос специалистов военно-учетных специальностей Киевского национального университета Национальной гвардии Украины по актуальным вопросам профессионально-прикладной психофизической подготовки военнослужащих. **Результаты исследования и ключевые выводы.** Выяснено, что прежде всего требует решения проблема установления мирного урегулирования военного конфликта на Востоке страны и поиска эффективных средств, методов и технологий для улучшения физической подготовленности офицеров. Перспективными направлениями совершенствования профессиональной подготовки военнослужащих является формирование психофизической подготовки и развитие профессионально важных качеств личного состава Национальной гвардии Украины. 92,3 % специалистов отметили актуальность вопроса поиска путей совершенствования психофизических профессионально-важных качеств офицеров Национальной гвардии Украины. 51,2 % специалистов военной сферы отметили, что повышение психофизической подготовленности в личностном аспекте окажет положительное влияние на психическое и соматическое здоровье офицеров. В социальном плане совершенствования психофизической подготовленности, по мнению 44,6 % специалистов, будет способствовать улучшению обороноспособности страны и 42,3 % указали на повышение имиджа офицеров.

Ключевые слова: профессионально-прикладная подготовка, психофизические качества, физическая подготовленность, военнослужащие.

Andrii Andres, Valerii Kryzhanovskiy, Olha Rymar. Social and Personal Psycho-Physical Training Aspects of the National Guard of Ukraine. The social orientation of professional preparation, features of development and psychophysical readiness formation of law enforcement agencies of Ukraine are caused, first of all, by complication of a social and political situation in the state and difficulties of the Ukrainian society development. Psychophysical features of law enforcement officers of Ukraine should determine the professional and applied physical training content. Increasing of the psychomotor qualities level, the functional state of the organism improves and its resistance to the influence of adverse factors in extreme conditions is ensured. **The Purpose of the Research** was to determine the importance degree and impact of professional and applied psychophysical preparation on the personnel effectiveness of the National Guard of Ukraine. **The Research Stuff and Methods.** The methods of theoretical analysis and generalization of data of special scientific, methodical literature, information Internet resources, sociological methods (questionnaire) and statistical data processing are used in the research. During the research, a survey of 168 specialists of the Kyiv National University of the National Guard of Ukraine on topical issues of servicemen` professional and applied psychophysical training was conducted. **Research Results and Key Conclusions.** It was found that the establishing a peaceful settlement of the military conflict in the eastern part of Ukraine and finding effective means, methods and technologies to improve the officers` physical training is urgently needed. Promising area for improving the servicemen` professional training is the development of professionally important personnel qualities of the National Guard of Ukraine. 92,3 % of experts noted the urgency of finding ways to improve the psychophysical professionally important qualities of officers of the National Guard of Ukraine. 51,2 % of military professionals indicated the increasing psychophysical training in the personal aspect that will have a positive impact on the mental and physical health of officers. According to 44,6 % of experts, social improvement of psychophysical training will improve the state`s defense and 42,3 % pointed to improving the officers` image.

Key words: professional and applied training, psychophysical qualities, physical training, servicemen.

Постановка проблеми. На сьогодні відбуваються значні зміни в громадському житті нашої країни, що відображаються на економічних, політичних і правових відносинах. За таких обставин підвищуються вимоги до рівня професійної підготовленості працівників Міністерства внутрішніх справ. Недостатній рівень фізичної й психологічної підготовленості військового контингенту істотно ускладнюють процес оволодіння професійно-службовими навичками, знижують ефективність формування психофізіологічних механізмів, що забезпечують успішну адаптацію до чинників зовнішнього середовища та службово-професійних умов [6; 11; 18]. Тому потрібно приділити увагу вивченню особливостей і чинників, що впливають на формування психофізичної готовності військовослужбовців до виконання ними професійних обов'язків.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Удосконалення фахової підготовки викликає все більш глибокий розподіл видів професійної діяльності, породжує нові спеціальності, що сприяє виникненню нових видів психофізичних навантажень [4; 13; 21]. Вивчення компонентів психофізичного розвитку курсантів закладів військової освіти розкрито в роботах Ю. Бородіна [5], О. Ольхового [15], А. Луцака [12]. Результати проведених численних досліджень у закладах військової освіти

свідчать про неоднорідність розвитку основних фізичних якостей і значну питому вагу низьких результатів формування в курсантів військово-прикладних фізичних якостей [2; 8; 17]. Це зумовлено різними факторами (віковим контингентом, регіональною специфікою, екологічним й економічним станом області, у якій проведено дослідження).

Наукові праці авторів [10; 14; 22] дають змогу розширити уявлення про психофізичну готовність військовослужбовців. Складовими частинами психофізичної готовності є фізична підготовленість, когнітивні функції, адаптаційні можливості й психологічна стійкість, взаємодія яких забезпечує підтримання оптимальної працездатності фахівця та високоефективне виконання ним професійної діяльності [19; 20; 23]. Службова діяльність в екстремальних умовах пов'язана зі стресовим навантаженням. Власне, під впливом стресових чинників на емоційному рівні реакції пригнічуються; на когнітивному – відбувається зниження здатності до об'єктивної оцінки ситуацій, які виникають під час виконання службових завдань, а на поведінковому рівні – діяльність не сприятиме досягненню мети [9]. Отже, від особистісних реакцій, здатності до об'єктивної оцінки ситуації та прийняття рішень залежить рівень професійної компетентності військовослужбовців.

Реформування системи Національної поліції України вимагає новітніх підходів до підвищення й збереження необхідного рівня для професійно-прикладної підготовленості. Виникає необхідність пошуку раціональних науково-методичних підходів для здійснення та реалізації ефективної службової підготовленості, яка сприятиме розвитку професійних і психофізичних якостей.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Роботу виконано згідно з темою 3.1. «Теоретико-методичні основи формування освітніх компетентностей, рухової активності, фізичної підготовленості різних груп населення в умовах нових викликів» Зведеного плану науково-дослідної роботи Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського на 2021–2024 рр. (протокол засідання вченої ради № 4 від 09.02.2021 р.).

Мета роботи полягала в з'ясуванні ступеня важливості та впливу професійно-прикладної психофізичної підготовки на ефективність роботи особового складу Національної гвардії України.

Матеріали й методи. Учасниками анкетування стали 168 викладачів і курсантів (представників) військово-облікових спеціальностей, серед яких – 40,5 % лейтенантів, 13,7 % капітанів, 10,7 % майорів, 1,2 % полковників, 14,3 % солдатів, 10,7 % старших лейтенантів, 1,2 % старших солдатів, 0,6 % сержантів, 0,6 % старших сержантів і 0,6 % старших прапорщиків. Представників чоловічої статі – 88,7 % та 11,3 % – жіночої.

Організація дослідження. Теоретичний аналіз й узагальнення даних спеціальної науково-методичної літератури та інформаційних ресурсів мережі Інтернет здійснювався задля визначення актуальних питань, які потребують вирішення в службово-військовій діяльності офіцерів Національної гвардії України. Соціологічний (анкетування) метод використано з метою з'ясування ставлення та оцінки фахівців щодо доцільності вдосконалення психофізичної підготовки офіцерів. Проведено опитування фахівців військово-облікових спеціальностей Київського національного університету Національної гвардії України. Анкета складалася зі вступної, основної й демографічної частин. Вона містила питання щодо актуальних проблем у військових структурах, необхідності та ступеня важливості підвищення професійно важливих психофізичних якостей, соціальних й особистісних аспектів впливу професійно-прикладної психофізичної підготовки майбутніх військовослужбовців.

Статистичний аналіз. Розроблена анкета характеризується високим рівнем внутрішньої узгодженості. Коефіцієнт альфа Кронбаха становив 0,980. Кожне з питань мало суттєвий вплив на остаточний результат, зокрема якщо виключати окремі питання, загальне значення коефіцієнта суттєво не підвищувалося ($0,920 < \alpha < 0,981$). Аналізували структуру анкети на її відповідність меті та завданням дослідження. Структуру анкети вивчали за допомогою факторного аналізу (застосовували метод виділення основних компонент і промакс обертання). У структурі анкети виокремлено чотири фактори, які пояснювали 62,264 % від дисперсії, зокрема перший фактор охоплював 51,003 %, другий – 4,481 %, третій – 3,652 %, четвертий – 3,128 %. Питання, що стосувалися психофізичної підготовки, вагомості соціальних/особистісних аспектів, утворювали перший фактор структур анкети.

Для перевірки надійності анкети обчислювали ρ Спірмена. Для цього проводили опитування респондентів ($n = 15$) за принципом «тест – ретест». Між результатами початкового та повторного тестувань не виявлено статистично достовірних відмінностей ($\rho = 0,88$, $p < 0,01$). Статистичний аналіз здійснювали за допомогою програм Excel і SPSS.

Результати дослідження. Установлено, що 75 % опитаних займаються спортом, колись займалися – 11,9 % респондентів, 11,3 % – не займаються. За результатами опитування щодо рівня

спортивної кваліфікації військових, ми з'ясували, що 10,7 % респондентів мають рівень першого дорослого розряду, 11,3 % є кандидатами в майстри спорту, 4,8 % мають другий розряд, 3,6 % – третій, 1,8 % – майстри спорту України, 0,6 % – майстри спорту міжнародного класу. Середній стаж занять спортом в опитаних становить 8,4 року.

Результати опитування свідчать, що першочергового розв'язання в силових структурах України потребує проблема пошуку шляхів мирного врегулювання воєнного конфлікту на Сході країни. Таку відповідь обрали близько половини респондентів, а саме 49,4 %. Безумовно, зараз в Україні на всіх рівнях підвищується питання припинення воєнного конфлікту, повернення окупованих територій і забезпечення миру. Наступним за значущістю, на думку 47,6 % респондентів, є питання пошуку ефективних засобів, методів, технологій для покращення фізичної підготовленості військовослужбовців/офіцерів (рис. 1). Виконання завдань за призначенням на високому професійному рівні вимагає цілого комплексу необхідних професійно важливих фізичних якостей і високого рівня фізичної підготовленості.

Майже одногосло, а саме 92,3 % респондентів, зазначили актуальними наукові дослідження щодо пошуку шляхів удосконалення психофізичних професійно важливих якостей офіцерів Національної гвардії України в сучасних умовах. У зв'язку із соціально-економічними та політичними змінами в суспільстві повинні відбуватися реорганізації всіх структурних ланок, зміна векторів і розширення засобів та методів підготовки фахівців.

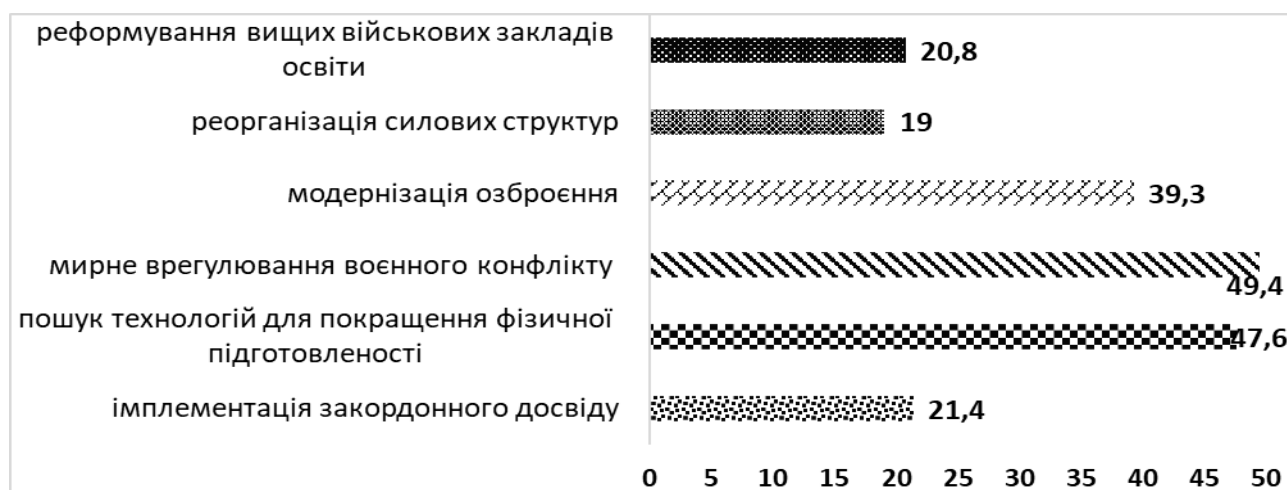

Рис. 1. Питання, які потребують першочергового вирішення в силових структурах України (на думку фахівців, %)

Аналізуючи відповіді респондентів щодо ступеня важливості вдосконалення професійно важливих якостей військовослужбовців/офіцерів, бачимо що вони не збігаються. Третя частина респондентів (33,9 % опитаних) відзначили, досить високий ступінь важливості – оцінка «4» за п'ятибальною шкалою, 28 % – середній ступінь важливості, обравши оцінку «3». І п'ята частина досліджуваних (22 %) указали, що розвиток професійно важливих якостей є надзвичайно важливим (оцінка «5»). Така оцінка військовослужбовців пояснюється низкою глобальних питань, які потребують вирішення, тому й важко виокремити пріоритетність, оскільки для забезпечення ефективної професійно-прикладної психофізичної підготовки військовослужбовців необхідна низка факторів. Водночас значна частина респондентів засвідчила, що першочерговим є розвиток потрібних професійних психофізичних якостей.

На думку 44,6 % опитаних, покращення професійно-прикладної психофізичної підготовки офіцерів/військовослужбовців сприятиме поліпшенню обороноздатності країни. Другим за рангом значущості в 42,3 % респондентів є зростання престижу військової служби й підвищення іміджу військовослужбовців/офіцерів. Звісно, це важливий фактор, який впливає на професійне зростання, і ставлення офіцерів до своїх професійних обов'язків, формує їхні патріотичних дух та ціннісні орієнтири.

Значна частина (32,7 %) опитаних указали, що з підвищенням професійно-прикладної фізичної підготовки військовослужбовців зросте імідж України на міжнародному рівні, що в результаті

сприятиме економічній стабільності, оскільки на сьогодні Україна на міжнародному рівні асоціюється лише з воєнним конфліктом із Росією та нестабільним соціально-економічним становищем. Третина респондентів (30,4 %) вважають, що покращення професійно-прикладної психофізичної підготовки сприятиме вдосконаленню фізичної підготовленості призовників і приблизно стільки ж (27,4 %) опитаних указали на фактор збільшення конкурсного відбору абітурієнтів до ВВЗО НГУ. Ці аспекти взаємообумовлені, оскільки для професійного становлення, здобуття потрібного теоретичного й практичного досвіду ведення службових операцій, військовослужбовець повинен володіти високим рівнем фізичної підготовленості для набуття професійно-прикладних умінь і навичок. Зі зростанням престижу та іміджу зростатиме й конкурсний відбір.

Значна частина респондентів (26,8 %) відзначила, що підвищення професійно-прикладної психофізичної підготовки сприятиме покращенню економічного простору країни. Наступний чинник у структурі соціального аспекту встановленню миру в усьому світі вказали 25,6 % опитаних, 22,0 % вважають, що покращення професійно-прикладної психофізичної підготовки офіцерів/військовослужбовців сприятиме підвищенню популярності військово-прикладних видів спорту в країні; варіант формування культу здорового громадянина обрали 17,3 % досліджуваних.

Аналізуючи відповіді респондентів щодо впливу професійно-прикладної психофізичної підготовки на особистісні аспекти військовослужбовців, ми виявили таку картину (рис. 2). Половина опитаних (51,2 %) вважають, що професійно-прикладна психофізична підготовка сприятиме збереженню психічного здоров'я військовослужбовців, приблизно стільки ж (50 %) відзначили, що з підвищенням психофізичної підготовки покращиться якість життя. Значна частина респондентів (34,5 %) відзначила, що психофізична підготовка сприятиме збереженню соматичного здоров'я.

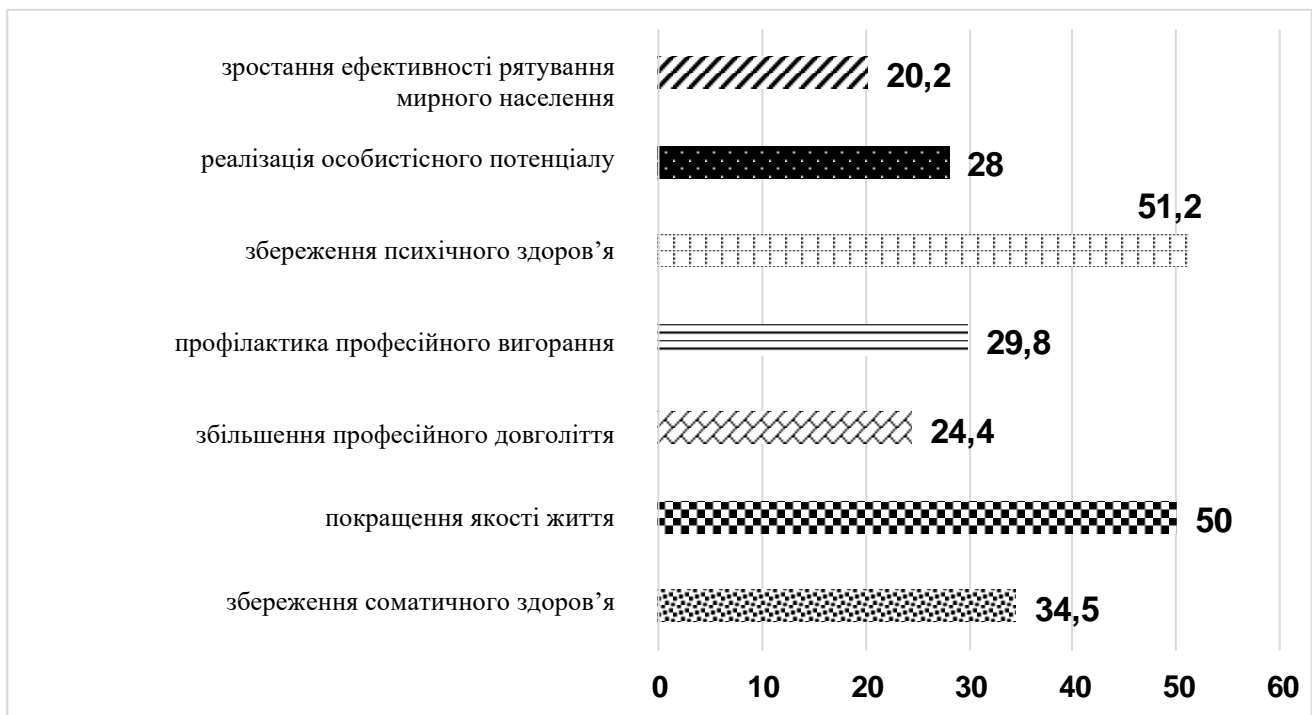

Рис. 2. Відсоткове співвідношення відповідей фахівців щодо їх очікування від покращення професійно-прикладної психофізичної підготовки офіцерів

Дискусія. У службово-бойовій діяльності важливо протистояти надмірним фізичним навантаженням, фізіологічній потужності компенсаторних реакцій, психофізіологічних резервів і резистентності організму. Результати досліджень [13] засвідчили, що в професійній діяльності військових важливими є нейродинамічні функції, сенсомоторні реакції, рухливість і динамічна витривалість нервових процесів, показники сили нервових процесів та когнітивних функцій. Наукові напрацювання Т. Кодлубовської (2018); Я. П'янківської (2019) [9; 16] свідчать, що 47,5 % працівників органів внутрішніх справ перебувають у фазі емоційного вигорання, у 25,4 % – зниження мотивації та вияви напруженості в поведінці. Половина співробітників правоохоронних структур (56 %) мають високий

рівень інтенсивності стресового навантаження й вірогідності виникнення стресозалежних захворювань.

Вищезгадане вказує на необхідність пошуку шляхів оптимізації психофізичної підготовки військових. Результати нашого опитування свідчать, що 29,8 % респондентів психофізичну підготовку оцінюють, як профілактику професійного вигорання, 28,0 % вважають, що розвиток професійно важливих психофізичних якостей сприятиме досягненню максимальної реалізації особистісного потенціалу, 24,4 % відзначили, що оптимізація психофізичної підготовки сприятиме збільшенню професійного довголіття військовослужбовців.

Водночас результати досліджень [2; 13] доводять, що наявна система професійної підготовки офіцерів поліції за багатьма критеріями не відповідає зростаючим потребам суспільства й загально визнаним міжнародним демократичним стандартам у цій сфері. З огляду на євроінтеграцію та сучасні тенденції ведення політично-економічних й інформаційних війн наша система безпеки та оборони потребує оновлення. Результатами проведеного нами анкетування виявлено, що вагомим чинником для покращення роботи в силових структурах є модернізація озброєння (39,3 % респондентів), 21,4 % опитаних убачають покращення наявної системи в імплементації закордонного досвіду. Майже однаково розподілилися відповіді респондентів, щодо питань реорганізація силових структур і реформування вищих військових закладів освіти (19,0 % та 20,8 % відповідно). Відповіді досліджуваних розподілилися, можна сказати, рівномірно, оскільки всі вказані питання є необхідною умовою для поліпшення ефективності виконання завдань за призначенням на всіх ланках роботи в силових структурах.

Фахівці [6; 18] вважають, що перспективним напрямом для України є створення умов для міжнародного співробітництва не лише в питаннях безпосередньо правоохоронної діяльності, а й навчання, стажування, обміну досвідом персоналу поліцейських служб та органів. Аналіз функціонування системи оборони розвинених країн світу (США, Франція Велика Британія, ФРН, Канада) засвідчує значний досвід протидії злочинності, охорони громадського порядку, де є добре налагоджені міжнародна співпраця й обмін досвідом [18; 21]. Саме тому респонденти убачають одним зі шляхів вирішення вказаних проблемних питань у забезпеченні міжнародного співробітництва та підвищення іміджу військових професій у країні, популяризації військово-прикладних видів спорту, що сприятиме, зрештою, підвищенню професійно-прикладної підготовки. Поділяють таку позицію науковці [8; 19], які доводять, що впровадження програм спеціальної фізичної підготовки, зокрема з пріоритетним застосуванням видів спорту (кросфіт, багатоборства) сприяє покращенню показників психофізіологічних якостей військовослужбовців.

Отже, створення умов для формування психофізичної готовності сприятиме психічному й фізичному благополуччю офіцерів, що є необхідною передумовою ефективності виконання професійних обов'язків.

Науковці заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

Висновки. З'ясовано, що найактуальнішими проблемами сьогодення є мирне врегулювання воєнного конфлікту на Сході України, пошук ефективних технологій підвищення фізичної підготовленості військовослужбовців, модернізація озброєння та реформування вищих військових навчальних закладів освіти. Установлено, що 51,2 % респондентів розглядають психофізичну підготовку як засіб покращення психічного здоров'я, 50 % фахівців відзначають, що психофізична підготовка сприятиме підвищенню якості життя. У соціальному аспекті підвищення психофізичної підготовки, на думку 44,6 % фахівців, сприятиме підвищенню ефективності обороноздатності країни, приблизно такий самий відсоток спеціалістів (42,3 %) убачають психофізичну підготовку засобом підвищення престижу військової служби та іміджу України на міжнародному рівні. Отже, стабільне зростання професійної готовності особового складу Національної гвардії України до виконання оперативно-службових завдань можливе за умов використання технологій психофізичної підготовки курсантів.

Перспективи подальших досліджень полягатимуть у детальному вивченні необхідних професійно важливих психофізичних якостей і шляхів їх розвитку для підвищення ефективності виконання завдань за призначенням.

Джерела та література

1. Андрес А., Федак О., Максим'як Я. Професійно важливі якості фахівців галузі інформаційних технологій та їх формування засобами фізичного виховання. *Спортивна наука України. № 1(89). 2019. С. 3–11.* URL: <http://sportsscience.ldufk.edu.ua/index.php/snu/article/view/868>

2. Анохін Є. Д. Аналіз цільового компоненту спортивно-масової у вищих військово-навчальних закладах Збройних сил України. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному*. № 2(42). 2018. С. 43–50. <https://doi.org/10.29038/2220-7481-2018-02-43-50>
3. Борознюк О. В. Формування спеціальних знань і навичок майбутніх офіцерів-зв'язківців у процесі фізичної підготовки: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02/Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2012. 20 с.
4. Бондаренко В. В. Эффективность внедрения методики формирования психофизической готовности будущих правоохранителей к деятельности в условиях риска. *Педагогика, психология и медико-биологические проблемы физического воспитания и спорта*. 10. 2011. С. 10–13. URL: <https://cyberleninka.ru/journal/n/pedagogics-psychology-medical-biological-problems-of-physical-training-and-sports?i=1067981>
5. Бородин Ю. А. Физическая подготовка в системе психофизиологической подготовки курсантов военно-учебных заведений. *Фізична підготовка військовослужбовців: матеріали наук.-метод. конф.* Київ, 2003. С. 75–78.
6. Вербовий В. П., Кулакова А. О. Проблеми та шляхи вирішення психофізичної підготовки майбутніх поліцейських. *Збірник праць звітної конференції*. 2020. С. 41–44. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/>
7. Зарубіжний досвід визначення рівня фізичної підготовленості працівників правоохоронних органів: аналіт. огляд. Бондаренко В. В. та ін. Київ, 2020. 64 с.
8. Красота В. М. Залежність фізичного стану та психофізіологічних показників спеціалістів операторського профілю від рівня професійної підготовленості. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: наук. моногр./за ред. проф. С. С. Єрмакова*. Харків: ХДАДМ, 2006. № 12. С. 80–84.
9. Кодлубовская Т. Б. Механизмы психофизиологических методов регуляции функциональных состояний у сотрудников полиции. *Психологічний часопис. Міжнародний наукометричний електронний журнал ІП НАП України ім. Г.С. Костюка*. 2018. № 4 (14). С. 105–120.
10. Корчагін М., Курбакова С., Ольховий О. Залежність успішності професійної діяльності військовослужбовців-операторів від рівня психофізіологічних якостей. *Спортивний вісник Придніпров'я*. № 3. 2017. С. 65–68. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/svp_2017_3_14.pdf
11. Лигун Н. В. Професійно-психологічна підготовка працівників внутрішніх справ: основи та шляхи оптимізації. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*, (2). 2003. 23 с. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2013_2_23
12. Лушак А. Р. Оптимізація психофізичної підготовки курсантів вищих закладів освіти МВС України: автореф. дис. ... канд. наук. з фіз. виховання і спорту: 24.00.02/Львів. держ. ін-т фіз. культури. Львів, 2001. 20 с.
13. Макаренко М. В. Основи професійного відбору військових спеціалістів та методики вивчення індивідуальних психофізіологічних відмінностей між людьми. Київ: Ін-т фізіології ім. О. О. Богомольця НАН України, Науково-дослідний центр гуманітарних проблем ЗС України, 2006. 395 с.
14. Малхазов О. Р., Бабак В. П., Харченко В. П. Впровадження спеціальних психофізіологічних технологій у систему профвідбору фахівців для авіаційної галузі України. *Наука та інновації*. Т. 3, № 5. 2007. С. 36–52.
15. Ольховий О. М. Теоретико-методичні основи професійно-спрямованої фізичної підготовки курсантів ВВНЗС України: монографія. Харків: ХУПС, 2012. 286 с.
16. Панькевич Я. Специфіка фізичних навантажень військовослужбовців Інженерних військ Збройних сил України. 2019. Вип. 15. С. 110–115. <https://doi.org/10.32626/2309-8082.2019-15>.
17. Павлова Ю. О., Андрес А. С., Дух Т. І., Крижановський В. О., Швець В. Л. Сучасний стан організації фізичної підготовки курантів закладів вищої освіти органів внутрішніх справ. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Вип. 3 (133). 2021. С. 95–101. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series.15.2021.3\(133\).19](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series.15.2021.3(133).19)
18. Пічурін В. В. Теоретико-методологічні основи психофізичної підготовки студентів інженерних спеціальностей в процесі фізичного виховання: монографія; М-во освіти науки України. *Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту*. 2017. 293 с. URL: <http://eadnurt.diit.edu.ua/jspui/handle/123456789/10517>
19. Пилипчак І., Лойко О. Авторська програма фізичної підготовки курсантів вищих військових навчальних закладів у період первинної підготовки з використанням засобів кросфіту. *Фізичне виховання, спорт і культура, здоров'я у сучасному суспільстві*. 2018. № 2(42). С. 38–42. <https://doi.org/10.29038/2220-7481-2018-02-38-42>
20. Rovniy A., Pasko V. The role of psychological qualities in the process of the formation of sports skill of young basketball players. *Фізичне виховання, спорт і культура, здоров'я у сучасному суспільстві*. 2017. № 4(40). 118–121 <https://doi.org/10.29038/2220-7481-2017-04-118-121>
21. Army Field Manual FM 21–20 (Physical Fitness Training). The United States Army Digireads.com, 2007. 240 p.

22. Martins L. C. X. Hypertension, physical activity and other associated factors in military personnel: A cross-sectional study. *Baltic Journal of Health and Physical Activity*. 10(4). 2018. P.162–174.
23. Ryan Pierce. *Ultimate officer candidate school guidebook: What You Need to Know to Succeed at Federal and State OCS Paperback*. Savas Beatie, 2011. 192 p.

References

1. Andres, A., Fedak, O., Maksymiak, Ya. (2019). Profesiino vazhlyvi yakosti fakhivtsiv haluzi informatsiinykh tekhnolohii ta yikh formuvannya zasobamy fizychnoho vykhovannya [Professionally important qualities of specialists in the field of information technology and their formation by means of physical education]. *Sportyvnna nauka Ukrainy*, 1(89), 3–11. URL: <http://sports-science.ldufk.edu.ua/index.php/snu/article/view/868>
2. Anokhin, Ye. D. (2018). Analiz tsilovoho komponentu sportyvno-masovoi u vyshchyykh viiskovo-navchalnykh zakladakh Zbroinykh Syl Ukrainy [Analysis of the target component of sports activity in higher military educational institutions of the Armed Forces of Ukraine]. *Fizychno vykhovannya, sport i kultura zdorovia u suchasnomu*, (42), 43–50. <https://doi.org/10.29038/2220-7481-2018-02-43-50>
3. Borozniuk, O.V. (2012). Formuvannya spetsialnykh znan i navychok maibutnykh ofitseriv-zv'iazkivtsiv u protsesi fizychnoi pidhotovky [Formation of special knowledge and skills of future liaison officers during physical training]: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.02/Nats. ped. un-t im. M. P. Drahomanova. Kyiv, 20.
4. Bondarenko, V.V. (2011). Effektivnost vnedreniya metodiki formirovaniya psihofizicheskoy gotovnosti budushchih pravoohraniteley k deyatelnosti v usloviyah riska [The effectiveness of the introduction of methods for the psychophysical readiness formation of future law enforcement officers at risk work conditions]. *Pedagogika, psihologiya i mediko-biologicheskie problemy fizicheskogo vospitaniya i sporta*, 10, 10–13. <https://cyberleninka.ru/journal/n/pedagogics-psychology-medical-biological-problems-of-physical-training-and-sports?i=1067981>
5. Borodin, Yu. A. (2003). Fizicheskaya podgotovka v sistemie psihofiziologicheskoi podgotovki kursantov voienno-uchebnykh zaviedenii [Physical preparedness in the system of cadets` psychophysiological training in military educational institutions]. *Fizichna pidgotovka viiskovosluzhbovtiv: materialy nauk.-metod. konf.* Kyiv, 75–78.
6. Verbovyi, V. P., Kulakova, A. O. (2020). Problemy ta shliakhy vyrishennia psykho-fizychnoi pidhotovky maibutnykh politseyskykh [Problems and ways to solve the psychophysical training of future police officers]. *Zbirnyk prats zvitnoi konf.*, 41–44. <http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/>
7. Zarubizhnyi dosvid vyznachennia rivnia fizychnoi pidhotovlenosti pratsivnykiv pravookhoronnykh orhaniv (2020). [Foreign experience in determining the level of physical fitness of law enforcement officers]. Analit. ohliad. Bondarenko V.V. ta in. Kyiv, 64.
8. Krasota, V. M. (2006). Zalezhnist fizychnoho stanu ta psykho-fiziologichnykh pokaznykiv spetsialistiv operatorskoho profilu vid rivnia profesiinoi pidhotovlenosti [Dependence of physical state and psychophysiological indicators of human-operators on the level of professional training]. *Pedahohika, psykholohiia ta medyko-biologichni problemy fizychnoho vykhovannya i sportu: nauk. monohr. za red. prof. S. S. Yermakova*. Kh. KhDADM, 12, 80–84.
9. Kodlubovskaia, T. B. (2018). Mekhanizmy psikhofiziologicheskikh metodov rehuliatyatsii funktsyonalnykh sostoianii u sotrudnikov polytsyy [Mechanisms of psychophysiological methods of regulation of police officers` functional states]. *Psykholohichni chasopys. Mizhnarodnyi naukometrychnyi elektronnyi zhurnal IP NAP Ukrainy im. H.S. Kostiuka*, 4 (14), 105–120.
10. Korchahin, M., Kurbakova, S., Olkhovyi, O. (2017). Zalezhnist uspishnosti profesiinoi diialnosti viiskovosluzhbovtiv-operatoriv vid rivnia psykho-fiziologichnykh yakosteï [Dependence of professional activity success of servicemen-operators on the level of psychophysiological qualities]. *Sportyvnyi visnyk Prydniprovia*, 3, 65–68. http://nbuv.gov.ua/j-pdf/svp_2017_3_14.pdf
11. Lyhun, N. V. (2003). Profesiino-psykholohichna pidhotovka pratsivnykiv vnutrishnykh sprav: osnovy ta shliakhy optymizatsii [Professional and psychological training of police officers: basics and ways of optimization]. *Visnyk Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy*, (2), 23. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2013_2_23
12. Lushchak, A. R. (2001). Optymizatsiia psykho-fizychnoi pidhotovky kursantiv vyshchyykh zakladiv osvity MVS Ukrainy [Optimization of psychophysical training of higher educational institutions` cadets of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine]: avtoref. dys. ... kand. nauk. z fiz. vykhovannya i sportu: 24.00.02; derzh. in-t fiz. kultury. Lviv, 20.
13. Makarenko, M.V. (2006). Osnovy profesiinoho vidboru viiskovykh spetsialistiv ta metodyky vyvchennia indyvidualnykh psykho-fiziologichnykh vidminnostei mizh liudmy [Fundamentals of professional selection of military specialists and methods of studying individual psychophysiological differences between people]. Kyiv, In-t fiziologii im. O. O. Bohomoltsia NAN Ukrainy, Naukovo-doslidnyi tsentr humanitarnykh problem ZS Ukrainy, 395.

14. Malkhazov, O. R., Babak, V. P., Kharchenko, V. P. (2007). Vprovadzhennia spetsialnykh psykhofiziolo-hichnykh tekhnolohii u systemu profvidboru fakhivtsiv dlia aviatsiinoi haluzi Ukrainy [Introduction of special psychophysiological technologies in the professional selection of specialists for the aviation industry of Ukraine]. *Nauka ta innovatsii*, 3, 5, 36–52.
15. Olkhovyi, O. M. (2012). Teoretyko-metodychni osnovy profesiino-spriamovanoi fizychnoi pidhotovky kursantiv VVNZZS Ukrainy [Theoretical and methodical bases of professionally-directed physical training of Ukrainian cadets]: monohrafiia. Kharkiv, KhUPS, 286.
16. Pan'kevych, Ya. (2019). Spetsyfika fizychnykh navantazhen viiskovosluzhbovtsiv Inzhenernykh viisk zbroinykh syl Ukrainy [Specifics of Engineering servicemen` physical activity of the Armed Forces of Ukraine], 15, 110–115. <https://doi.org/10.32626/2309-8082.2019-15>
17. Pavlova, Yu. O., Andres, A.S., Dukh, T.I., Kryzhanovskiy, V.O., Shvets, V. L. (2021). Suchasnyi stan orhanizatsii fizychnoi pidhotovky kurantiv zakladiv vyshchoi osvity orhaniv vnutrishnikh sprav [The current state of cadets` physical training organization of higher education institutions of internal affairs bodies]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M.P. Drahomanova*, 3 (133), 95–101. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series.15.2021.3\(133\).19](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series.15.2021.3(133).19).
18. Pichurin, V.V. (2017). Teoretyko-metodolohichni osnovy psykhofizychnoi pidhotovky studentiv inzhenernykh spetsialnostei v protsesi fizychnoho vykhovannia [Theoretical and methodological bases of psychophysical training of engineering students in the process of physical education]: monohrafiia/M-vo osvity nauky Ukrainy, Prydniprovska derzhavna akademiia fizychnoi kultury i sportu, 293. URL: <http://eadnurt.diit.edu.ua/jspui/handle/123456789/10517>
19. Pylypchak, I., Loiko, O. (2018). Avtorska prohrama fizychnoi pidhotovky kursantiv vyshchykh viiskovykh navchalnykh zakladiv u period pervynnoi pidhotovky z vykorystanniam zasobiv krosfitu [Author`s program of cadets` physical training at higher military educational establishments in the period of initial training with the use of crossfit means]. *Fizychni vykhovannia, sport i kultura, zdorovia u suchasnomu suspilstvi*, 42, 8–42. <https://doi.org/10.29038/2220-7481-2018-02-38-42>
20. Rovniy, A., Pasko, V. (2017). The role of psychological qualities in the process of the formation of sports skill of young basketball players. *Fizychni vykhovannia, sport i kultura, zdorovia u suchasnomu suspilstvi*, 4(40), 118–121. <https://doi.org/10.29038/2220-7481-2017-04-118-121>
21. Army Field Manual FM 21-20 (Physical Fitness Training). (2007). The United States Army Digireads.com, 240.
22. Martins, L. C. X. (2018). Hypertension, physical activity and other associated factors in military personnel: A crosssectional study. *Baltic Journal of Health and Physical Activity*, 10(4), 62–174.
23. Pierce, R. (2011). Ultimate officer candidate school guidebook: What You Need to Know to Succeed at Federal and State OCS Paperback. Savas Beatie, 192.

Стаття надійшла до редакції 24.05.2021 р.